

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

‘Aflopende bedoening’

door Jan Schinkelshoek De auteur is directeur van een communicatiebureau in Den Haag en oud-Tweede Kamerlid voor het CDA.

‘Ik zou me maar niet rijk rekenen als ik u was: vroeger of later stort het zaakje ineen.’ Als partijideoloog van de ‘doorgebroken’ PvdA kon Jacques de Kadt in de eerste jaren na de oorlog lelijk sarren over ‘het politieke christendom’. Het was, zoals hij het noemde, een ‘aflopende bedoening’. Bij de gereformeerde voorman Bruins Slot veroorzaakte dat eens in het Groningse Wildervank zo’n woede-uitbarsting dat hij volgens krantenberichten rood aanliep. Hoe durfde die vermaledijde socialist zo lelijk te doen over ‘God en Goddelijke zaken’? ‘Dat “zaakje” is tweeduizend jaar oud, het heeft door de eeuwen heen z’n waarde bewezen, het staat als een huis – het kan niet kapot, het is uit God.’

Tegenwoordig zullen nog maar heel weinig christendemocraten zo zeker van hun zaak zijn. Al sinds een jaar of wat verkeert de partij in de misère. Na de lelijke verkiezingsnederlaag van 2010 is het niet meer goed gekomen. En – laten we eerlijk zijn – de vooruitzichten zijn niet erg opwekkend.

Nee, ik schaar me niet tot de groep van partijgenoten en ex-partijgenoten die de christendemocratie afschrijft. Het voorspelde voortijdige einde van het CDA heb ik iets te veel meegemaakt om in de onheilsprofetie mee te gaan. Binnen het ene CDA hervond de christendemocratie zichzelf. Ruud Lubbers boekte ongekende successen. Op de afstraffing van 1994 volgde de wederopstanding onder aanvoering van Jan Peter Balkenende.

Waarom wil het sindsdien niet erg meer lukken? Er zijn tal van verklaringen, die stuk voor stuk vooral op verontschuldigen lijken. Uiteenlopend van de voortvretende secularisering tot het onvermijdelijke verval van volkspartijen. Allemaal waar. Maar zou het ook iets te maken kunnen hebben met onszelf? Met het geloof in waar ‘we’ voor stonden?

Successen in het verleden zijn natuurlijk geen belofte voor de toekomst. Er is te veel veranderd. Alleen al het groeiende nationale ongemak over van alles en nog wat speelt een bestuurderspartij als het CDA parten. Het wordt gemakkelijk geassocieerd met wat mis is. ‘We’ zijn onderdeel van het probleem geworden.

Het mankeert de christendemocratie misschien niet eens aan een verhaal. Zeker, de christelijke stelligheid van vroeger is verbleekt. Wat ervoor in de plaats gekomen is – kort door de bocht ‘minder ik, meer wij’ en vooral ook veel ‘samen’ – is nogal onbestemd, nauwelijks uitgewerkt. Wat betekent het voor boeren, immigratie, koopkracht en woningnood? Christendemocratische politiek dreigt te verworden tot trefwoordjes. Wat je mist, is overtuigingskracht. Waar strijdt het CDA eigenlijk voor? Noem vijf punten; drie is ook al genoeg.

Nee, het CDA is geen onvermijdelijke ‘aflopende bedoening’. Maar er zal misschien wel harder dan ooit aan gewerkt moeten worden om te voorkomen dat de voorspelling uit de jaren vijftig werkelijkheid wordt.